

ARTE ESZENIKOAK

Arte Eszenikoak (Arte Dramatikoa eta Dantza) irakasgaiaren bidez, interpretazio, sorkuntza, ekoizpen, harrera eta komunikazio eszenikoen prozesuetarako hurbilketa landu nahi da, era integralean eta bizipen gisa.

Hezkuntza gizakiaren konpetentziak ahalik eta neurririk handienez garatzeko, nortasuna eraikitzeko, identitate propioa osatzeko eta errealitatea ulertzeko modua taxutzeko baliabiderik egokiena denez gero, Oinarrizko Hezkuntzaren aldian ikasleek beren bokazioa eta interesak zehazteko eta, era horretan, bizitza emankorra izateko eta parte diren gizarteari beren onenaren ekarpena egin ahal izateko tresnak eskaini behar ditu.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako laugarren mailak izaera orientatzailea du ikasleei irakasgaien aukeraketa errazteko, eta testuinguru egokia da ikasleak Arte Eszenikoak (Arte Dramatikoa eta Dantza) irakasgaira hurbiltzeko. Nolanahi ere, irakasgai hori era zabalagoan garatuko da Arte Batxilergoa (Musika eta Arte Eszenikoen espezialitatean) osatzen duten bi urteetan. Batxilergo mota guztiek hurrengo etapan eskainiko dituzten irakasgaietara aurrez hurbiltzeak ikasleen interesei eta premiei jarraikiz aukeratzeko askatasuna eta ekitatea ematen du, baita gizarte- eta hezkuntza-kalteberatasuneko eta kultura-kalteberatasuneko egoeran dauden gizarte-ingurune eta lurralde-eremuetan ere.

Sortu zirenetik, arte eszenikoak zuzeneko aurkezpenari lotuta daude bokazioz, eta ez daude aurrez grabatuta emateko eta komunikabide baten bitartez jasotzeko pentsatuta. Izan ere, antzerki-ikusketan batera (hitz eginda, kantuz, mimoz edo dantzaz adierazia) edota dantza-emanaldi batera (musikarekin eta/edo testuarekin edo gabe) joaten diren ikusleen aurrean zuzenean sortzean datza arte eszenikoen funtsezko ideia.

Ezinbestez presentziala den sorkuntza horretan, komunitate osoak hartzen du parte hainbat rol bezelako, bai berezko ekintza eszenikoaren sorkuntzako partaide gisa, bai ekintza horren ikusle gisa.

Hori dela eta, komunitateko kideen arteko harremana, gogoeta eta eztabaida ahalbidetzen du. Horrela, beraz, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren testuinguruan, Arte Eszenikoak (Arte Dramatikoa eta Dantza) irakasgaiak herritartasun demokratikoa eta arduratsua gauzatzen laguntzen du, heldutasun pertsonala, afektibo-sexuala eta soziala sendotzen du, gainerakoekiko portaera baketsua eta errespetuzkoa sustatzen du, eta gatazken prebentzioa eta kudeaketa errazten du.

Ikasleak beren hiritar-espirtua osatzen ari diren etapa honetan, Arte Eszenikoak irakasgaiak ekitate eraginkorra sustatzen du dauden desberdintasunak ezagutu eta aztertzearen bidez, eta ikasleek zuzenean egin beharko diete aurre desberdintasun horiei. Horrez gain, kooperazio-lanak dakarren konpromisoaren ondorioz egin beharreko zereginetan beharrezkoa den diziplina eta inplikazioa sendotzen du irakasgaiak, eta, aldi berean, erantzukizuna, sormena, sentsibiltate artistikoa, asertibitatea, erresilientzia eta ekintzailtza-espirtua garatzen ditu. Era berean, dimentsio anitzeko identitate baten garapena eta komunitate heterogeneo, kultura anitzeko, aktibo, kritikoa eta inklusiboa batekoa izatearen zentzua bultzatzen ditu.

Pentsatzen duen gorputz globala funtsezko elementua da arte eszenikoetan. Izan ere, Arte Eszenikoak irakasgaiaren adierazpen-gaitasunak eta gaitasun kinesikoak garatzen dira, eta gorputz globala errealitatea eraldatu eta hobetzeko elementu bihurtu daiteke. Irakasgai hau funtsezko tresna da prestakuntza integral batean. Izan ere, garapen pertsonal eta sozialerako, adierazpen- eta komunikazio-gaitasunerako eta autoestimurako ezinbestekoak diren ezagutzak, trebetasunak eta jarrerak eskuratu behar dira, eta norberaren eta gainerakoaren ongizatea eta gizarte- eta ingurumen-iraunkortasuna hartu behar dira kontuan. Ikasleek, komunitateko kideak direla jakinik, norberaren eta besteekin ideiak, emozioak eta sentimenduak adierazten eta helarazten ikasiko dute arte eszenikoen modalitateetan behar bezala jardutearen bidez.

Arte Eszenikoak irakasgaiaren barruan, jatorri eta egituraketa komun bati (erritueltasunari eta ikusgarritasunari) erantzuten dioten hainbat modalitate daude. Modalitate horiek hainbat kultura- eta gizarte-testuingururi lotuta daude, eta, beraz, haien emankizunak ere garatzen, egituratzen eta oholtzaratzen diren garai eta errealitateei lotuta daude. Horrela, beraz, askotariko diskurtso eta konbentzio eszeniko eta estetikoak ager daitezke, modalitateen arteko nolabaiteko uztartze-maila batekin.

Arte Eszenikoak funtsezko kompetentzia guztiekin lotuta daude, maila handiagoan edo txikiagoan. Nolanahi ere, irakasgai hau funtsezko kompetentziaren osagaiei eta irakasgaia bera osatzen duten oinarrizko jakintzei hertsiki lotutako 5 kompetentzia espezifikoren inguruan egituratzen da funtsean.

Kompetentzia espezifikoak irakasgaiaren funtsa dira, eta irakatsi eta ikasteko prozesu osoak kompetentzia horiek izan behar ditu ardatz. Ezinbestekoa da, beraz, kompetentzia horiei eta lotutako jardunei buruzko azterketa xehatu bat egitea.

Ebaluazio-irizpideen helburuak irakasgaiaren kompetentzia espezifikoaren lorpen-maila zehaztea dira, jakintzak zer neurritan barneratzen diren eta nola aplikatzen diren egiaztatzea eta ikasleak bere garapen pertsonal eta akademikorako jarrera eta balio garrantzitsuak hartzen dituen zehaztea. Haien formulazioan, beraz, jakitea, egiten jakitea eta izaten jakitea aipatzen dira argi eta garbi.

Oinarrizko jakintzak 5 multzotan egituratu dira: Adierazpen-praktika eta komunikazio eszenikoko praktika; gorputz-tekniken, inprobisazio-tekniken eta/edo mugimendu-sekuentzien eta/edo eszenen konposizio-tekniken inguruko praktikak; inplikazioa obra eszeniko bat sortzeko prozesuan; obra eszenikoen eszenaratzea eta antzezpena; eta ondare eszeniko klasiko eta garaikideko erreferentziatzko obren harrera, testuingurua eta analisi kritikoa.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. Intereseko emozio, ideia, ekintza eta gaien adierazpena eta komunikazioa praktikan jartzea gorputzaren, ahotsaren, mugimenduaren eta/edo testuaren bitartez, osasuna sustatzeko eta autoezagutza, gizarte-trebetasunak eta adierazpen- eta komunikazio-trebetasunak garatzeko.

Adierazpen-praktika eta komunikazio eszenikoko praktika funtsezko tresna da alfabetatze emozionala sustatzeko eta autoezagutza, autoestimua eta pertsonen arteko harremanak errazten dituzten baliabideak zabaltzeko. Gainera, hitzezko, hitzez gabeko eta modu digitaleko komunikazioaren garapenak aukera ematen du errealitatea ulertzeko, adierazteko eta kritikoki eta kolektiboki pentsatzeko. Gorputza, ahotsa, mugimendua eta testua diskurtso koherente eta garbi bat eratzean elkarren osagarri diren baliabideak dira.

Taldeko adierazpide artistikoko lanak elkarrizketa, iritzi-aniztasunarekiko errespetua, berdinen arteko kultura-aberastasuna eta estereotipo sozial, kultural edo sexistak zalantzan jartzea sustatzen du. Taldean hitzezko, hitzik gabeko eta modu digitaleko hizkuntza erabiltzeak aukera ematen du ideia eta kontzeptu sinbolikoak entzuteko eta adierazteko, eta, horren bidez, komunitatearen komunikazio-gaitasuna garatzen da.

Kompetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK5, KE1, KD2, KPSII1, KPSII3, HK2, EK3, KAKK2 eta KAKK3.

2. Gorputz-teknikak, inprobisazio-teknikak eta/edo mugimendu-sekuentziak eta/edo eszenak konposatzeko teknikak praktikan jartzea, eszena-proposamenak gauzatu, interpretazio- eta sormen-trebetasunak ikertzeko.

Arte dramatikoko teknika eszenikoen bizipen-ikaskuntzak gorputza, ahotsa, testua eta

objektuak adierazpen-baliabide eta baliabide sinboliko gisa erabiltzeko aukera ematen die ikasleei.

Dramatizazioaren eta dantzaren hizkuntzaren oinarriko elementuak ezagutzea ezinbestekoa da arte eszenikoetan profesionalki hasteko. Gainera, elementu horiek gidatutako inprobisazioen eta konposizioen bidez ikertzeak eta esperimintatzeak haiekin ohitzeko eta adierazpen- eta komunikazio-baliabide gisa dituzten aukerak ikertzeko aukera ematen die ikasleei.

Inprobisazio indibiduala edo taldekoa eta pieza txikien konposizioa (taldeak aurrez zehaztu eta erabakitako eskemak erabiltzearen bidez) sormena garatzeko eta ziurgabetasuna kudeatzeko tresnak dira.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, KPSII1, KPSII3, HK1, HK2, EK1, KAKK1, KAKK3 eta KAKK4.

3. Obra eszeniko bat sortzeko prozesuan inplikatzeko kolaborazio- eta inklusio-proiektuen bidez, garapen pertsonal, sozial eta artistikorako aukerak sustatzeko.

Proposamen eszenikoen diseinuan parte hartzeak kooperazio barruan hainbat rol betetzea eta kolaborazioa, errespetua eta ahalegin indibidualak guztien onerako duen balioa sustatzea dakar. Konpetentzia honen barruan, proiektuak sortzeko eta garatzeko gaitasuna jartzen da praktikan, eta oro har eskuratutako ezagutzak elkartu egiten dira, norberaren sorkuntza-prozesu batean islatzeko. Arte dramatiko eta/edo dantzako piezak sortzeko, hizkuntza eszenikoaren oinarriko elementuak erabili behar dira, hasierako ideiarekin garapenera egokituko den diskurtso koherente bat sortzeko. Sortzeko prozesuan, ikasleen alde aurreko ezagutzeak bat egiten dute eta, aldi berean, sormena aktibatu eta ezagutza tekniko eta teorikoen eskaria areagotzen da, emaitzak hobetzen jarraitu ahal izateko.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK5, KD1, KPSII1, KPSII3, HK1, HK2, HK3, EK1, EK3, KAKK3 eta KAKK4.

4. Obra eszenikoak eszenaratzea eta antzeztea hainbat tresna teknologiko eta artistikoren bidez, ekintza eszenikoa bizi izateko, kultura-ondare immateriala baloratzeko eta eraldaketa-aukerak esperimintatzeko.

Eszenaratzeak eta antzezteak aukera ematen dute obrak eraikitzen eta birsortzen aktiboki parte hartzeko eta ondare artistiko immaterialaren zaintzan, kultura-zabalkundean eta balorazioan laguntzeko.

Baliabide digitalak erabiltzeak soinu-elementuak, plastikoak eta ikusizkoak elkartzea errazten du, baita ikasleek ideiak modu eszeniko aktibo eta sormenez batez, aniztasunarekiko errespetuzko jarrera batekin, gainerako iritziak kontuan hartuta eta estereotipoak eta sexismo motak baztertuz adieraztea ahalbidetuko duten proposamen artistikoak egitea ere.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK2, HKK5, STEM3, KD2, KD3, KPSII1, KPSII3, EK1, KAKK1, KAKK3 eta KAKK4

5. Ondare eszeniko klasiko eta garaikideko arte dramatiko eta dantzako erreferentziako obren ikusle aktiboak izatea, obra horiek testuinguruan kokatzea eta kritikoki aztertzea, norberaren pentsamendua eta kultura-identitatea garatzeko, ondareak kultura-aberastasunerako,

aniztasunarekiko errespeturako eta garapen indibidual eta sozialerako iturri gisa duen garrantzia baloratuz eta interesa agertuz.

Arte dramatikoa eta dantzaren hizkuntzak ulertzeko, beharrezkoa da haien kodeak eta haien elementuen jokabidea ezagutzea. Zuzenean jasotzearen, bideoak ikustearren, irakurketak aztertzearen edo ikus-entzunezko beste baliabide batzuen bidez arte-adierazpenen osagaiekin ohitzean, ikasleak gai izango dira eszenikoen ezaugarri garrantzitsuenak eta adierazpen-kodeak ezagutzeko.

Obra eszenikoen analisiak aniztasunean oinarritutako irizpide estetikoak osatzeko trebatzen ditu ikasleak. Gainera, haien ezaugarri esanguratsuenak identifikatzeko bidea erraztuko du, eta sortu ziren esparru historiko eta sozialaren testuinguruan kokatzen lagunduko du. Era berean, garapen indibidual eta sozialean eta genero eszenikoen ezagutzan laguntzen du, eta horrek pentsamendu kritikoa eta adierazpide artistiko eta kultural desberdinekiko jarrera errespetuzkoagoa garatzea dakar.

Arte-adierazpenak testuinguruan kokatzearen bidez, behar bezala baloratu eta beren garai eta gizarte-testuinguruaren produktu gisa uler daitezke, eta, aldi berean, haien bilakaerari eta orainarekiko loturari buruzko gogoeta egin daiteke. Estimazioaren eta balorazioaren bidez, kultura-ondarea zaintzen, arte-adierazpenekiko errespetua sustatzen, zentzu kritikoa garatzen eta praktika eszenikoa komunitatea gizarte bidezkoago, inklusiboago eta iraunkorrago baterantz hobetzeko bitarteko gisa garatzen laguntzen da.

Produktio eszenikoetan ikusle aktibo gisa parte hartzeak kultura-adierazpen gehiago ezagutzeko aukera ematen die ikasleei, eta, era horretan, jakin-mina, errespetua, inklusioa eta askotariko adierazpen moten asimilazioa sustatzen dira.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK2, HKK3, KE3, KD3, KPSII1, HK1, HK2, HK3, KAKK1 eta KAKK2.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK

1. konpetentzia espezifiko

1.1. Gorputzaren, ahotsaren, mugimenduaren eta/edo testuaren bidez emozioak, ideiak, ekintzak eta intereseko gaiak errespetuz eta era osasungarrian adieraztea, bakarka eta taldean.

1.2. Komunikazio-trebetasunak agertzea, interpretazioaren, elkarrizketaren eta sorkuntza-prozesuetan kolaborazioan jardutearen bidez.

1.3. Taldean lan egitea, iritzi- eta identitate-aniztasuna onartuz eta estereotipoen aurrean pentsamendu kritikoa agertuz.

2. konpetentzia espezifiko

2.1. Arte dramatikoko edo dantzako obrak egiteko eta interpretatzeko oinarritutako teknikak erabiltzea konpetentzia artistikoa garatzeko, emozioen adierazpena eta erregulazioa eta bere buruarenganako segurtasuna sustatuz.

2.2. Bakarkako edo taldeko inprobisazio gidatuak edo libreak egitea, gorputza, ahotsa edo tresnak erabiliz eta sormena eta autokonfiantza garatuz.

3. konpetentzia espezifikoa

3.1. Sorkuntza-prozesu eszeniko edo koreografikoetan bakarka eta/edo kooperazioan parte hartzea, taldearen ideia, emozio eta sentimenduekiko errespetua agertuz eta inklusioan lagunduz.

3.2. Taldeko sorkuntza-prozesuaren barruan hainbat rol betetzea, kolaborazioa, errespetua eta ahalegin indibidualak guztien onerako duen balioa sustatuz.

4. konpetentzia espezifikoa

4.1. Ikastetxearen barruan eta/edo kanpoan pieza eszenikoak eszenaratu eta antzeztea, ekiteko eta erabakiak hartzeko gaitasuna agertuz.

4.2. Proposamen eszenikoak sortzeko tresna digitalak erabiltzea, soinu-elementuak, elementu plastikoak eta ikusizkoak elkartuz.

5. konpetentzia espezifikoa

5.1. Gure kulturako eta beste kultura batzuetako hainbat proposamen eszenikoren ezaugarri eta elementu historiko, sozial, kultural eta teknikorik garrantzitsuenak identifikatzea, haiek jasoz (ahal bada zuzenean) eta testuinguruan kokatuta eta jarrera tolerante, inklusibo eta iraunkor batekin aztertuz eta komunikatuz.

5.2. Ehun profesional eszenikoak gizarteari egindako ekarpena baloratzea eta bertako eta beste kultura batzuetako arte dramatikoko eta dantzako ondare eszenikoa kontserbatzeko beharra onartzea, pieza eszenikoak zuzenean jasoz eta pieza horiek beren testuinguru historikoaren isla direla eta hezkuntza-balio pertsonala eta soziala dutela ulertuz.

OINARRIZKO JAKINTZAK

Oinarrizko jakintzak.

A. Adierazpen-praktika eta komunikazio eszenikoko praktika.

Emozioen, ideien, ekintzen eta intereseko gaien adierazpena eta komunikazioa gorputzaren, ahotsaren, mugimenduaren eta testuaren bidez.

B. Gorputz-tekniken, inprobisazio-tekniken eta/edo mugimendu-sekuentzien eta/edo eszenen konposizio-tekniken praktika.

Arte dramatikoa eta dantza teknikoki gauzatzeko oinarrizko printzipioak.

Inprobisazio gidatuak eta libreak egiteko teknikak.

Antzerki- eta koreografia-errepertorioa.

C. Inplikazioa obra eszeniko bat sortzeko prozesuan.

Sorkuntza eszenikorako tresnak eta baliabideak.
Sormen-tailerrak eta diziplinarteko laborategiak.
D. Obra eszenikoen eszenaratzea eta antzezpena.
Sortutako obren eszenaratzea.
Entseguak eta antzezen eszenikoa.
Espazio eszenikoa, argiztapena, soinu-espazioa eta karakterizazioa.
E. Ondare eszeniko klasiko eta garaikideko erreferentziako obren harrera, testuingurua eta analisi kritikoa.
Ikusle gisa parte hartzen den obren testuingurua.
Ikuskizun eszenikoen analisia eta kritika.